

Брюксел, 17.12.2019 г.
COM(2019) 650 final

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА,
ЕВРОПЕЙСКАТА ЦЕНТРАЛНА БАНКА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ
И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ, КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ И ЕВРОПЕЙСКАТА
ИНВЕСТИЦИОННА БАНКА**

Годишна стратегия за устойчив растеж за 2020 г.

{SWD(2019) 444 final}

„Искам Европа да бъде по-амбициозна по отношение на социалната справедливост и просперитета. Това е обещанието, което нашият Съюз даде при създаването си.“
Урсула фон дер Лайен, 16 юли 2019 г.

ВЪВЕДЕНИЕ

Икономическият растеж не е самоцел. Икономиката трябва да работи за хората и за планетата. Очаква се загрижеността относно климата и околната среда, технологичният напредък и демографските промени да преобразят дълбоко нашите общества. Сега Европейският съюз и неговите държави членки трябва да отговорят на тези структурни промени с нов модел на растеж, който ще зачита ограниченията на нашите природни ресурси и ще осигури създаването на работни места и траен просперитет за бъдещето.

Европейската икономика излезе успешно от периода на управление на финансови кризи. Въпреки че бележим седмата година на последователен растеж, външните и геополитическите перспективи се влошават, несигурността расте и Европа като че ли върви към период на забавен растеж и ниска инфлация.

За да запазим конкурентоспособността си в утрешния свят и да постигнем целта на Европа за неутралност по отношение на климата, сега трябва да обърнем внимание на дългосрочните предизвикателства пред икономиката. Встъпването в длъжност на нова Комисия с амбициозен Европейски зелен пакт, с приоритети за Европа, която работи за хората, и за Европа, подготвена за цифровата ера, е подходящ момент за ново начало към този устойчив, нов модел на растеж.

Тази икономическа програма трябва да превърне Съюза в устойчива икономика, като помага на ЕС и неговите държави членки да постигнат целите на ООН за устойчиво развитие, за които те са поели ангажимент. Тя трябва да даде тласък и да съпътства двойния преход — цифровизация и неутралност по отношение на климата, като преобрази нашата социална пазарна икономика, за да се гарантира, че европейските социални системи остават най-усъвършенстваните в света, и че Европа е динамичен център на иновации и конкурентоспособно предприемачество.

Европейският зелен пакт е новата ни стратегия за растеж. Тя поставя устойчивостта — във всеки смисъл на думата — и благосъстоянието на гражданите в центъра на нашето действие. Това изисква обединяването на четири измерения — околна среда, производителност, стабилност и справедливост.

В центъра на стратегията ни за растеж са четири допълващи се измерения.

На първо място, усилията ни следва да се съсредоточат върху това да доведем прехода до целта за неутрален спрямо природата и спрямо климата континент до 2050 г., като същевременно се гарантира, че всеки ще може да се възползва от възможностите, които този преход ще предостави.

На второ място, чрез разработването на нови технологии и устойчиви решения, Европа може да бъде начело на бъдещия икономически растеж и да се превърне в световен

лидер в един все по-цифровизиран свят, включително в области, които са от ключово значение за нейната технологична независимост, като киберсигурността, изкуствения интелект и мрежите от пето поколение (5G). Цифровите технологии са ключов фактор за реализирането на Европейския екологичен пакт.

На трето място, Съюзът трябва да завърши своя Икономически и паричен съюз, за да гарантира, че в случай на значително неблагоприятно икономическо сътресение всички икономически инструменти ще са готови и на разположение. Трябва да се укрепи международната роля на еврото, за да се увеличи влиянието на Европа по света и на световните пазари, както и да се подпомогне защитата на европейските предприятия, потребители и правителства от неблагоприятните външни събития. Динамичният и устойчив Икономически и паричен съюз, стъпил на солидните основи, осигурени от банковия съюз и съюза на капиталовите пазари, е най-добрият начин за увеличаване на финансовата стабилност в Европа, а оттам и на международната роля на еврото.

На четвърто място, новата икономическа програма трябва да гарантира, че преходът е справедлив и приобщаващ и поставя хората на първо място. Трябва да се обърне специално внимание на регионите, промишлените отрасли и работниците, за които преходът ще бъде най-значителен.

Централно място в това отношение ще заема стратегията за промишлеността със силни устои на единния пазар, която дава възможност на нашите предприятия да правят нововъведения и да разработват нови технологии, като същевременно стимулират кръговата икономика и създават нови пазари. Това означава пренасочване на икономическата политика на Европа към дългосрочната перспектива с цел да предложи на по-младите поколения от всички части на Европа устойчиво и изпълнено с благоденствие бъдеще. Необходимо е да се премине от постъпателен към системен подход във всички политики, като се възприеме подход, който обхваща всички нива на управление. Това ще трябва да бъде приобщаващ процес, разработен с Европейския парламент, държавите членки, социалните партньори и заинтересованите страни. Целите за устойчиво развитие ще бъдат в центъра на разработването на политики и действията на ЕС. За постигането им европейският семестьър предоставя добре установена рамка за координация на икономическите политики и политиките по заетостта, необходими, за да се направляват Съюза и неговите държави членки през тези трансформации, които имат последици за цялата икономика. В настоящата годишна стратегия за устойчив растеж Комисията очертава икономическите приоритети и приоритетите на политиката в областта на заетостта за ЕС. В рамките на този подход могат да бъдат създадени полезни взаимодействия, да бъдат предложени компромиси между четирите измерения на програмата за растеж и да бъдат представени решения.

1. Икономическите перспективи на Европа

Европейската икономика се намира в своята седма поредна година на растеж. Очаква се икономиката да продължи да се разраства през 2020 г. и 2021 г., въпреки че перспективите за растеж станаха по-слаби. Пазарите на труда остават динамични и

безработицата продължава да намалява, макар и с по-бавни темпове. ⁽¹⁾. Публичните финанси продължават да се подобряват, банковата ни система е по-устойчива, а основите на нашия Икономически и паричен съюз са по-силни. Инвестициите и потенциалният растеж обаче все още са под равнищата отпреди кризата. Очаква се салдото по държавните бюджети леко да се влоши през периода 2019—2021 г. поради въздействието на по-ниския растеж и донякъде по-гъвкавите дискреционни фискални политики в някои държави членки, включително експанзивна фискална политика в някои от тях.

Икономическите перспективи в краткосрочен план са засенчени от една много по-малко благоприятна икономическа и геополитическа среда и голяма несигурност. Прогнозите за растежа в световен план са нестабилни. Напреженията по отношение на търговията в производствения сектор и геополитическата несигурност оказват отрицателно въздействие върху инвестиционните решения. Намаляването на интензивността на търговията, съчетано с ниския ръст на производителността, би могло да има дълготрайно въздействие върху позицията на Европа в един свят, който все повече се определя от съперничеството между Съединените щати и Китай. Това засяга особено производствения сектор, който преминава също през структурни промени. В резултат на това европейската икономика изглежда се насочва към продължителен период на по-слаб растеж и ниска инфлация. Понастоящем брутният вътрешен продукт (БВП) на еврозоната се очаква да нарасне с 1,1 % през 2019 г. и с 1,2 % през 2020 г. и 2021 г. За ЕС като цяло се очаква БВП да расте с 1,4 % годишно между 2019 г. и 2021 г.

Застаряването на населението, слабият растеж на производителността и нарастващото въздействие на влошаването на околната среда застрашават перспективите за икономически растеж в средносрочен план. До 2024 г. застаряването на населението означава, че работната сила в 11 държави членки се очаква да спадне с повече от 3 % в сравнение с настоящия момент². До 2060 г. работната сила в ЕС ще намалее с 12 %. Това, в съчетание с продължаващата десетилетия тенденция за намаляване ръста на производителността, оказва натиск върху потенциала за растеж на икономиката и върху публичните финанси в бъдеще. Освен това се очаква въздействието на влошаването на състоянието на околната среда да се отразява във все по-голяма степен върху икономическата активност чрез по-чести екстремни метеорологични условия, въздействие върху здравето на хората и по-малко надежден достъп до материални ресурси и екосистемни услуги.

Тъй като на хоризонта се задават облаци, Европа трябва да разработи нова парадигма за растеж, която да отговаря ефективно на дългосрочните предизвикателства, които преобразяват нейното общество. Тази нова парадигма ще бъде и ключов фактор за установяването на политическа и икономическа ръководна

¹ В предложението за съвместен доклад за заетостта на Комисията и Съвета, прието заедно с годишната стратегия за устойчив растеж (COM(2019) 653), се представя подробен отчет за развитието на пазара на труда и на социалната политика, включително чрез набора от социални показатели.

² Доклад от 2018 г. относно застаряването на населението https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/economy-finance/ip079_en.pdf

роля на Европа на световно равнище. Тя също така ще стимулира потенциалния растеж, като помага на Европа да остане силна в условията на нарастваща несигурност в краткосрочен план.

2. Нова парадигма за справяне с взаимосвързани основни предизвикателства

Устойчивата конкурентоспособност винаги е била в основата на европейската социална пазарна икономика и следва да остане водещ принцип за бъдещето. Преминаването към устойчив икономически модел, станал възможен благодарение на цифровите и чистите технологии, може да превърне Европа в лидер по отношение на трансформацията. Водещата роля в областта на опазването на околната среда и силната новаторска промишлена база трябва да се разглеждат като две страни на една и съща монета — това единство ще даде на ЕС конкурентно стартово предимство. Стабилната икономика, която позволява насочеността на политиките в дългосрочен план, и справедливият преход за хората и предприятията, които са най-силно засегнати от трансформациите, са предпоставка за постигането на успех и следва да допълват нашата рамка.

Устойчивостта на околната среда, повишаването на производителността, справедливостта и макроикономическата стабилност ще бъдат четирите измерения на нашата икономическа политика през идните години. Тези измерения, които са тясно взаимосвързани и взаимно се подсилват, следва да направляват структурните реформи, инвестициите и отговорните фискални политики във всички държави членки.

Тези четири основни измерения ще бъдат от решаващо значение за изпълнението на целите за устойчиво развитие (ЦУР). Интегрирането на целите на ЦУР в европейския семестър, със специална насоченост към икономическите аспекти и аспектите на заетостта, предоставя уникална възможност хората, тяхното здраве и нашата планета да бъдат поставени в центъра на икономическата политика. В днешния геополитически контекст поставянето на ЦУР в центъра на създаването на политики и действията на Съюза също така изпраща силно послание относно ангажимента на Европа за постигане на устойчивост.

ИКОНОМИКА, КОЯТО РАБОТИ ЗА ХОРАТА И ПЛАНЕТАТА

За да се постигне успех, разходите и ползите трябва да бъдат балансирани в краткосрочен и дългосрочен план. Ползите следва да се поделят, а разходите не трябва да се поемат от най-уязвимите. Както самото изменение на климата, така и съпътстващите политики, необходими за преодоляване на предизвикателствата, които то създава, имат важни последици за разпределението, особено в краткосрочен план. При разработването на политики и формулирането на препоръки за структурни реформи трябва да гарантираме, че е налице подкрепа за хората, които са най-силно засегнати от тези обществени промени. От друга страна, екологичният преход също така ще създаде нови работни места и по-голямо благосъстояние, например под формата на по-здравословна работна и жизнена среда. Също така и в други области на политиката съществуват компромисни решения в краткосрочен план. Например, когато става дума за постигане на по-приобщаващ растеж, интеграцията на пазара на труда на по-нискоквалифицираните работници може да намали средната производителност в краткосрочен план. Това обаче не променя дългосрочното предимство на интеграцията на пазара на труда, която допринася за постигане с течение на времето на по-уравновесено и благоденстващо общество. За да се увеличат максимално полезните взаимодействия между очертаните различни цели на политиката, ще бъдат необходими значителни публични и частни инвестиции, например в образованието, преквалификацията и иновациите.

3. Устойчивост на околната среда

Справянето с предизвикателствата, свързани с климата и околната среда, е определящата задача на нашето поколение. Тя ще остане определяща и през идните години. Преходът към неутралност по отношение на климата изисква дълбока трансформация на икономиката в рамките на едно поколение. Тези промени засягат не само секторите на енергетиката, строителството и транспорта, но и на промишлеността, селското стопанство и услугите. Същевременно тези промени предлагат уникална възможност за модернизирание на застаряващия капитал на икономиката на ЕС и за даването на нов импулс на конкурентоспособността по устойчив начин, като хората се поставят в центъра на прехода.

С поставянето на по-силен акцент върху политиките в областта на климата и околната среда европейският семестър се утвърждава като всеобхватен инструмент за икономическа политика и политика на заетостта. Възможностите за растеж, породени от по-силния акцент върху устойчивостта на околната среда, са от основно значение за икономическата програма на Европа. Семестърът може да предостави конкретни насоки на държавите членки относно това къде са най-необходими структурни реформи и инвестиции за по-устойчив и по-конкурентоспособен икономически модел. Той може също така да помогне на държавите членки да определят и да прокарат основни компромисни решения, например справяне със социалните последици от повишаването на цените на енергията чрез адекватни социални и фискални политики. Европа трябва да предприеме решителни действия в области като кръговата икономика, енергията от възобновяеми източници, енергийно ефективните сгради и транспорта с ниски емисии. Днес промишлеността на ЕС е една от най-ефективните в енергийно отношение в света. Европа трябва да се възползва от това и да предостави допълнителни стимули за предприятията и инвеститорите, за да се даде възможност на държавите членки да постигнат амбициозните цели в областта на климата. Подкрепата за хората, секторите и регионите, които са най-силно засегнати от трансформацията, трябва да бъде взета под внимание в реформите. По-нататъшното засилване на акцента на политиката на сближаване върху инвестициите в зелени и цифрови технологии ще допринесе за осъществяване на стратегията.

Европа трябва да инвестира рекордни суми в авангардни научни изследвания и иновации, използвайки изцяло гъвкавостта на следващия бюджет на ЕС, за да се съсредоточи върху областите с най-голям потенциал. Инвестициите следва да бъдат насочени към чистите активи, които са най-продуктивни за смекчаване на изменението на климата, и към преломни усилия в областта на иновациите както на равнището на ЕС, така и на национално равнище. За постигането на съществуващите цели в областта на климата и енергетиката за 2030 г. ще са необходими допълнителни инвестиции в енергийната система за периода 2021—2030 г. в размер на 260 милиарда евро. Най-големият тласък на инвестициите ще бъде необходим за подобряване на енергийната ефективност в жилищния сектор и в сектора на услугите. Освен това са необходими значителни инвестиции в енергопроизводството и мрежовата инфраструктура. Бързото въвеждане на инфраструктура за алтернативни горива през следващите две години ще

бъде от решаващо значение, за да може автомобилната промишленост да постигне целите по отношение на емисиите от нови автомобили.

В този контекст, за да се гарантира, че стимулите са съобразени с климата и околната среда, и за да се наберат необходимите средства за инвестиране, са необходими промени в данъчните системи и системите за субсидиране. Публичното финансиране обаче само по себе си няма да бъде достатъчно. Необходимо е да се възползваме от частни инвестиции, като поставим екологосъобразното и устойчиво финансиране в центъра на европейската инвестиционна верига и финансова система.

Чрез Плана за инвестиции за устойчива Европа Европейският съюз може да играе ролята на катализатор за частните и обществените зелени инвестиции. Този план ще комбинира специално финансиране в подкрепа на устойчиви инвестиции с предложения за подобрена регулаторна рамка, като мобилизира устойчиви инвестиции във всяко кътче на ЕС. Това ще бъде постигнато чрез посвещаване на по-голям от всякога дял от разходите на ЕС за борба с изменението на климата, чрез привличане на частно финансиране чрез гаранции, чрез създаване на благоприятна рамка и чрез подпомагане на организаторите на проекти да структурират подходящи за финансиране зелени проекти. Програмата InvestEU ще допринесе значително за това. Освен това групата на Европейската инвестиционна банка (ЕИБ) ще стане банката на Европа по въпросите на климата, като удвои целта си по отношение на климата на 50 %. В рамките на бъдещия механизъм за справедлив преход Комисията също така работи съвместно с групата на ЕИБ за мобилизиране на значителни инвестиции за регионите, които ще трябва да бъдат особено подпомагани в прехода в областта на околната среда и климата през периода на следващата МФР.

Увеличаването на приходите от схемата на ЕС за търговия с емисии (СТЕ на ЕС) предоставя допълнителен източник за финансиране на действия в областта на климата и модернизирание на икономиката. През 2018 г. приходите от търговете по СТЕ възлязоха на около 14 милиарда евро. Очаква се през 2019 г. приходите от търговете по СТЕ на ЕС да бъдат още по-високи, като през следващите години годишните приходи ще останат значителни. Тези средства следва да се използват в подкрепа на постигането на целите в областта на климата и енергетиката до 2030 г. и за инвестиране в прехода към неутралност по отношение на климата.

4. Ръст на производителността

В контекста на застаряване на населението и все по-обвързващи ограничения на ресурсите бъдещият растеж на доходите и заетостта в Европа ще зависи в решаваща степен от повишаването на производителността и иновациите. Ръстът на производителността в ЕС остава значително под равнището на другите глобални участници. Държавите членки престанаха да се доближават до равнищата на Съединените щати през 80-те години на миналия век. Това отразява и положението в световен мащаб на европейските предприятия. Сред 100-те най-големи дружества, регистрирани за борсова търговия, днес само 23 са европейски. Преди десет години 40 от тях бяха европейски. В същото време разликите в рамките на ЕС са се увеличили, като челните 10 % от регионите са били повече от шест пъти по-продуктивни,

отколкото 10-те % региона с най-ниски равнища. Създаването на национални съвети по производителността може да бъде от полза за националните дебати относно начините за стимулиране на производителността, като предоставя висококачествени и независими анализи и засилва националния ангажимент по отношение на структурните реформи.

Постигането на по-висока производителност изисква системна и ориентирана към бъдещето стратегия за изследванията и иновациите. Разликата в производителността между най-добре представящите се и изоставащите предприятия се е увеличила в повечето държави членки. Структурните реформи, насочени към насърчаване на разпространението на иновациите и подобряване на достъпа до финансиране, биха могли да дадат възможност на много по-широк кръг от предприятия да се възползват от иновациите, като по този начин се стимулира ръстът на производителността. Публичните и частните инвестиции в иновативни технологии, включително напредналите цифрови технологии, следва да бъдат подкрепяни, за да се насърчи създаването на нови стоки, услуги и бизнес модели. Нуждаем се от повече млади и находчиви изобретатели на авангардни технологии, каквито бяха технологичните гиганти на сегашното поколение само преди десет години.

Цифровите технологии, като изкуственият интелект или интернет на нещата, както и достъпът до данни са от решаващо значение за по-производителната и екологосъобразна икономика. Те променят начина ни на общуване, на живот и работа. Променящата се динамика, породена от цифровата трансформация, изисква допълнителни амбиции на равнището на ЕС и на национално равнище за увеличаване на инвестициите, регулаторни норми, които са благоприятни за иновациите, ефективни реформи и ориентиран към човека подход, основаващ се на европейските ценности. Европа се нуждае от мощна промишлена база, изградена с помощта на обща стратегия и обединени ресурси в ключовите сектори, така че да бъде в състояние да произвежда сама технологиите, от които се нуждае, за да запази челното си място в световната конкуренция. Европа трябва също така да остане технологично независима, като инвестира в иновативни технологии като блокови вериги, високопроизводителни и квантови изчислителни технологии, алгоритми и инструменти, позволяващи обмен и използване на данни. Данните и изкуственият интелект са основните двигатели на иновациите, които могат да ни помогнат да намерим решения на предизвикателствата пред обществото — от здравеопазването до селското стопанство и производството на храни, както и от сигурността до промишлеността.

В години на нарастващо световно напрежение единният пазар на ЕС предлага на държавите членки многобройни възможности за разширяване на търговията, създаване на работни места и стимулиране на растежа. Единният пазар е основен източник на устойчивост за икономиката на ЕС. Конкурентите на Европа са икономики с размер на континенти, поради което ЕС се нуждае от истински единен пазар с размер на континент. Ползите са ясни: технологичният напредък се разпространява по-бързо на обединен пазар. Добре функциониращите пазари на стоки и услуги представляват ключова движеща сила за увеличаване на производителността, тъй като дават възможност за по-ефикасно разпределяне на ресурсите. Напредъкът в пазарната

интеграция обаче е неравномерен и е необходим нов тласък, не на последно място за цифровия единен пазар, европейските мрежи и съюза на капиталовите пазари.

Стандартизацията, която е в основата на единния пазар, играе ключова роля за напредъка на програмата на ЕС за устойчиво развитие. Стандартите са от съществено значение за насочване на бизнеса към постигане на целите за устойчиво развитие, тъй като те свързват правните разпоредби с конкретни технически практики. Стандартите допринасят и за конкурентоспособността чрез намаляване на производствените разходи и увеличаване на размера на пазара. По тези причини стандартизацията може да помогне за разработването на иновативни продукти и производствени процеси, които въз основа на скорошния технологичен напредък допринасят за енергийната ефективност, подобряване на рециклирането и устойчивото производство. Най-ярките примери за ролята на стандартите за насърчаване на програмата за устойчиво развитие са разпоредбите относно „Екодизайн“ и рамката на политиката за енергийно етикетиране³. И накрая, стандартите допринасят и за лоялна конкуренция в световен мащаб.

Каре 1: Принос на единния пазар и Доклад за функционирането на единния пазар⁴

Единният пазар е основен актив на Съюза. Безпрецедентната интеграция през последните 25 години доведе до по-близки икономически и социални връзки между хората и предприятията в държавите членки. Единният пазар има потенциал да донесе още по-големи ползи за хората и предприятията.

Единният пазар трябва да бъде завършен и изпълнен в областите, в които резултатите от усилията в миналото все още не отговарят на очакванията, като той трябва непрекъснато да се актуализира за посрещане на новите предизвикателства. Това важи също и за наскоро приетите правни актове, засягащи **цифровата** страна на икономиката. Финансовата криза подчерта значението на стабилността и интеграцията на **капиталовите и финансовите пазари**, където разпокъсаността продължава да бъде пречка за растежа и инвестирането на предприятията. **Енергетиката** се превърна в ключов елемент на интеграцията на Съюза, но енергийните пазари продължават да бъдат силно фрагментирани на национално равнище. Екологичните, климатичните и инфраструктурните цели също са от решаващо значение, за да се гарантира, че единният пазар отговаря на социалните очаквания. Единният пазар е в процес на дълбока трансформация, за да се даде възможност на предприятията и гражданите на ЕС да се възползват максимално от възможностите, които предлагат новите технологии, като например цифровизацията.

Единният пазар е от основно значение за европейския семестьър и обратно. Много от структурните пречки, които възпрепятстват пълното реализиране на ползите от единния пазар, всъщност се дължат на разпоредби или административни практики на

³ От 2009 г. въз основа на разпоредбите относно „Екодизайн“ са постигнати значителни икономии на енергия и свързани с тях предотвратени емисии на CO₂, както и все повече икономии от ефективното използване на материалите.

⁴ Доклад за функционирането на единния пазар SWD (2019) 443.

национално, регионално или местно равнище, като те влошават бизнес средата и възпират предприятията от извършването на трансгранична дейност. Липсата на административен капацитет или професионално квалифициран персонал вреди на функционирането на пазарите на обществени поръчки в някои държави членки.

Тези констатации са отразени в **Доклада за функционирането на единния пазар**, който е нов елемент от цикъла на европейския семестър за 2020 г. и който се публикува заедно с настоящата годишна стратегия за устойчив растеж.

Целта на доклада е **да се оценят пазарните резултати на реалната икономика на единния пазар**. Докато в миналото усилията за наблюдение бяха насочени основно към правната среда на единния пазар, за да се гарантира, че той се прилага правилно, докладът се съсредоточава основно върху **резултатите и постиженията на единния пазар**.

В доклада, на първо място, се отчитат **пречките, които възпрепятстват реализирането на ползите от единния пазар за гражданите и предприятията**. На второ място, в него се прави оценка на **постиганията на единния пазар**: по-голям избор за потребителите и предприятията, по-ниски цени и високи стандарти за безопасност на потребителите и опазване на околната среда. На последно място, в него се разглежда широк спектър от дейности, които са от значение за доброто функциониране на единния пазар, **включително екологичните му резултати и цифровизацията**. На този фон Докладът за функционирането на единния пазар има за цел да подчертае значението, което имат структурните реформи на равнището на държавите членки, за доброто функциониране на единния пазар.

Съсредоточаването в по-голяма степен върху въпросите на единния пазар ще подпомогне също и интеграцията. Структурните реформи в рамките на един тясно интегриран пазар ще бъдат от полза за местните потребители в страната, в която се извършват, но техният ефект ще бъде почувстван и от потребителите в други държави членки.

Финансовият сектор в Европа трябва да подкрепя в по-голяма степен иновациите и инвестициите в икономиката. Европа трябва да продължи да развива своите финансови пазари, така че всички жизнеспособни предприятия, в това число иновационните предприятия на бъдещето, да могат да получават финансиране за инвестиции в създаването на работни места и растеж. Допълнителни мерки за завършване на съюза на капиталовите пазари ще гарантират, че предприятията имат достъп до финансирането, от което се нуждаят, за да се развият, да бъдат иновативни и да се разрастват.. Предприятията, и по-специално МСП, трябва да се възползват в пълна степен от интеграцията в трансграничните вериги за създаване на стойност и гладкото сливане на промишлеността и услугите, което характеризира цифровата ера. Бюджетът на ЕС също ще допринесе за това чрез мобилизиране на частни инвестиции в тези сектори.

По-висока производителност и повече иновации не могат да бъдат постигнати без съществени инвестиции в образованието и развитието на уменията. От жизненоважно значение е да се подкрепят възрастните работници, по-специално 60-те

милиона нискоквалифицирани възрастни работници, да развият по-широк набор от умения на по-високо равнище. Също така са необходими реформи в първоначалното образование и обучение, за да се обърне тенденцията за нарастване на дела на учениците с ниски резултати, който понастоящем надхвърля 20 % при четенето, математиката и точните науки. Трябва да се разреши проблемът с недостига на умения в областта на цифровите технологии. Всеобхватните стратегии за уменията следва да се съсредоточат върху индивидуалните нужди за повишаване на квалификацията и преквалификация. Това представлява споделена отговорност между гражданите, предприятията и правителствата, като се отчитат нуждите на най-уязвимите .

Растежът и производителността трябва да бъдат подкрепени от конкурентни и ефективни пазари и структурни реформи, които премахват пречките в бизнес средата. Доброто управление, ефективните институции, независимите и ефикасни съдебни системи, качествените публични администрации, солидната уредба за борба с корупцията, ефикасното функциониране на обществените поръчки, ефективните нормативни уредби на несъстоятелността, както и ефективните данъчни системи са важни определящи фактори за бизнес средата в държавите членки. Всички тези аспекти, включително свързаните с върховенството на закона, могат да окажат въздействие върху инвестиционните решения и следователно са от значение за увеличаването на производителността и конкурентоспособността. Това важи в още по-голяма степен в една глобализирана и цифровизирана среда със силно мобилен капитал. Констатации/сведения относно институционалните и административните резултати на държавите членки, събрани от други съществуващи процеси на управление, ще бъдат включени в европейския семестър и ще допринесат за макроикономическата оценка.

5. Справедливост

За да подобри своите икономически и социални резултати, ЕС трябва да реализира изцяло принципите на Европейския стълб на социалните права. Въпреки че икономическото възстановяване спомогна за подобряване на заетостта и социалните резултати в цяла Европа, необходими са действия, с които да се гарантира упражняването на социалните права и да се противодейства на рисковете, породени от нарастващото социално разделение.

Всеки работник в Европа заслужава справедливи условия на труд. Бедността сред работещите все още е над равнищата отпреди кризата в по-голямата част от държавите от ЕС, като почти една десета от работниците в Европа са изложени на риск от бедност. Макар и да намалява, в няколко държави членки продължава да е висок делът на работата на непълно работно време не по собствен избор, а разпространението на нетипични форми на заетост допринася за сегментацията на пазара на труда. В този контекст важни цели на политиката са осигуряването на справедливо възнаграждение на всички работници, насърчаването на прехода към безсрочни трудови договори на пълно работно време и инвестирането в хората и техните умения. В държавите със слаб социален диалог следва да се насърчава по-активното участие на социалните партньори и да се предоставя по-голяма подкрепа за изграждането на техния капацитет. За да се гарантира, че работниците продължават да получават подкрепа и в случай на силен

икономически шок, националните действия могат да бъдат допълнени от европейска презастрахователна схема за обезщетения за безработица (SURE). Освен това ЕС следва да увеличи усилията си за справяне с всички форми на незаконна заетост, които допринасят за социален дъмпинг и експлоатация на работниците.

Жените продължават да бъдат в неравностойно положение на пазара на труда. Въпреки по-добрите като цяло образователни резултати на жените, разликата спрямо мъжете по отношение на процента на заетост и заплащането остава общо взето непроменена през последните години. Преодоляването на разминаването в тези области ще има положително въздействие върху икономиката и обществото. Прокарването на ефективни политики за постигане на равновесие между професионалния и личния живот, осигуряването на достъп до качествени грижи за децата и справянето с данъчните и социалноосигурителните демотивиращи фактори за работа са от решаващо значение за повишаване на заетостта на жените и за подпомагане на борбата с детската бедност.

За насърчаването на справедливостта са необходими инвестиции в умения, адекватни и устойчиви системи за социална закрила и борба с изключването. Подобряването на приобщаващия характер и качеството на системите за образование и обучение има определящо значение, за да се благоприятства интегрирането на всички в утρεшните общества. Броят на учениците, които напускат преждевременно училище, следва да бъде намален, а качеството и привлекателността на професионалното образование и обучение да бъдат повишени. Въпреки това, инвестициите в умения далеч не са достатъчни. Системите за социална защита трябва да бъдат адаптирани, за да бъдат защитени всички нуждаещи се, независимо от техния трудов статус. Европа също така трябва да намери по-ефикасно решение на неравенствата, които засягат групите, изложени на риск от изключване, включително хората с увреждания, ромското население и мигрантите, за да се гарантира, че те могат да използват пълноценно своя потенциал да допринасят за икономиката, системите за социална защита и обществото. Застаряването на населението придава все по-голямо значение на инвестициите в здравеопазване и дългосрочни грижи, като същевременно трябва се осигури устойчивостта на системата за социална защита, за да се гарантира справедливост между поколенията.

Предизвикателствата пред сближаването между държавите членки и вътре в тях се увеличиха. След икономическата и финансова криза неравенствата по отношение на доходите и достъпа до основни услуги в държавите членки нараснаха. Регионалните различия в Европа продължават да представляват предизвикателство поради отрицателното им въздействие върху растежа. Макар че от 2010 г. насам благоденствието в най-бедните региони е нараснало, икономическото им изоставане от по-богатите региони се е увеличило, включително в резултат на спад в инвестициите. В някои случаи технологичните промени и енергийният преход биха могли допълнително да увеличат тази разлика, освен ако бъдат взети подходящи мерки за повишаване на регионалната конкурентоспособност.

ЕС трябва да продължи да бъде двигател на сближаването. За преодоляването на регионалните и социалните различия е необходимо да бъдат създадени възможности за хората, които не печелят пряко от пазарния достъп и технологичните промени. Това

включва усъвършенстване на уменията чрез по-добро образование и обучение и осигуряване на подходящо регионално сближаване по въпроси като достъпа до здравеопазване и качествено образование. Необходимо е държавите членки да продължат да извършват реформи с тази цел, като използват в пълна степен инструментите в бюджета на ЕС. Свързаността на регионите и достъпността до мобилност са от решаващо значение както за сближаването, така и за производителността и те трябва да бъдат подкрепени с подходящи инвестиции.

Различните държави членки, региони и градове не започват от една и съща начална позиция, когато разработват и осъществяват политики в областта на климата и околната среда. Ето защо политиките в областта на климата трябва да следват съгласуван подход, за да се избегне подкопаване на сближаването. При все че преходът към устойчив икономически модел има потенциала да стимулира растежа и заетостта в целия ЕС в средносрочен план, в краткосрочен план са необходими са мерки на политиката за смекчаване на отрицателното въздействие върху конкретни сектори и региони. Някои сектори ще трябва да се трансформират, а много други сектори ще трябва да предприемат действия, за да запазят своята конкурентоспособност. Въздействието на тези промени вероятно ще бъде почувствано в различна степен в Европа. Новият механизъм за справедлив преход ще предоставя съобразена с нуждите подкрепа на най-засегнатите хора и региони и ще гарантира, че никой не е забравен. Той ще поставя особен акцент върху преориентирането на регионите, които са най-силно засегнати от прехода, свързан със спирането на използването на изкопаеми горива.

Данъчните измами, избягването на данъци и надпреварата към най-ниско данъчно облагане подкопават способността на държавите да определят данъчни политики, които отговарят на нуждите на техните икономики и граждани. Националните данъчни и социалноосигурителни системи следва да бъдат оптимизирани с цел да се увеличат стимулите за участие на пазара на труда, да се повишат справедливостта и прозрачността и да се гарантира финансовата устойчивост и адекватност на социалните системи в един променящ се свят на труда. Данъчните системи следва също така да осигуряват достатъчно приходи за публични инвестиции, образование, здравеопазване и социални грижи, да гарантират справедливо споделяне на тежестта и да избягват нарушаването на конкуренцията между предприятията. В това отношение от съществено значение са борбата с практиките на агресивно данъчно планиране и справедливото данъчно облагане на глобализираните предприятия. Системите на ЕС за корпоративно данъчно облагане се нуждаят спешно от реформа. Те не са пригодени към реалностите на съвременната глобална икономика и не отразяват новите бизнес модели в света на цифровите технологии. Там, където се реализират печалби, трябва с данъци и налози да се допринесе също така за нашите системи за социална сигурност, нашите образование и здравеопазване, както и нашата инфраструктура.

6. Макроикономическа стабилност

Европейският съюз трябва да увеличи още повече стабилността на своята икономика чрез преодоляване на оставащите слабости на национално равнище и на равнището на ЕС. Това е предварително условие, за да се гарантира устойчивост срещу бъдещи сътресения и да се улесни трансформацията. В тази връзка се изискват отговорни икономически, фискални и финансови политики на национално равнище в краткосрочен план, както и подходящо планиране на политиката в дългосрочен план. Това означава също така, че трябва да се предприемат действия на равнището на ЕС за завършване на ключовите реформи за укрепване на еврозоната.

За да се подкрепи ефективното функциониране на Икономическия и паричен съюз, е нужна координация на националните фискални политики при пълно зачитане на Пакта за стабилност и растеж. Като гаранция за това, че бюджетната политика може да изпълнява всички свои функции, са необходими отговорни и гъвкави фискални политики, водещи до стабилни и устойчиви публични финанси. Очаква се фискалната позиция на еврозоната да бъде като цяло неутрална до леко експанзионистична през 2020 г. и 2021 г. В същото време националните фискални политики продължават да бъдат недостатъчно диференцирани с оглед на наличното фискално пространство в държавите членки. Осъществяването на разумни фискални политики от държавите членки с високи равнища на публичен дълг ще понижи дълга, ще намали уязвимостта на сътресения и ще позволи пълноценното функциониране на автоматичните стабилизатори в случай на икономически спад. От друга страна, допълнителното стимулиране на инвестициите и на други разходи с производствено предназначение в държавите членки с благоприятна бюджетна позиция ще подкрепи растежа в краткосрочен и средносрочен план, като същевременно допринесе за възстановяването на баланса на икономиката на еврозоната. В случай на влошаващи се перспективи ефективният отговор включва експанзионистична фискална позиция на съвкупно равнище, като същевременно при пълно зачитане на Пакта за стабилност и растеж се изпълняват политики, които се съобразяват със специфичните за всяка държава обстоятелства и избягват, доколкото е възможно, процикличността.

За да се гарантира стабилност, внимание трябва да се обърне на потенциалните източници на вътрешни и външни дисбаланси, като същевременно се защитават инвестициите в бъдещата устойчивост и производителност. Както вътрешните, така и външните дисбаланси трябва да се контролират чрез подходящо наблюдение и структурни реформи. В условията на ниски лихвени проценти държавите членки, в които е нужно да се намали задлъжнялостта, следва да предприемат бързи действия за намаляване на дълга, без да застрашават инвестициите. Настоящите високи равнища на държавния дълг са източник на уязвимост в някои държави членки и пречат на правителствата при необходимост да осигурят макроикономическа стабилизация. Намаляването на дълга ще е необходимо също така, за да може държавите членки да придобият фискални възможности за маневриране с цел справяне с бъдещите предизвикателства и освобождаване на средства за инвестиции. Това е особено вярно, като се има предвид стесненият баланс на банките и задлъжнялостта на частния сектор. Допълнителното коригиране на натрупаните големи външни дисбаланси и понижаване

на корпоративния дълг и дълга на домакинствата е от значение, за да се намали уязвимостта.

Подобряването на качеството на публичните финанси е важно за стимулирането на потенциалния растеж и подпомагането на икономическата трансформация, свързана с предизвикателствата в областта на климата и цифровите технологии.

Необходими са усилия по отношение на приходите, както и по отношение на разходите чрез редовни прегледи на разходите, като се отдава предимство на разходите, които насърчават дългосрочния растеж, и се използват инструменти за екологосъобразно бюджетиране. Що се отнася до разходите, следва да се извършват редовни прегледи, като приоритетни да бъдат разходите, които насърчават дългосрочния растеж, по-специално за образование, заетост и инвестиции. Що се отнася до приходната част, данъците следва да подкрепят прехода към зелена икономика, да бъдат направени по-справедливи и да се насочат към източници, които вредят на растежа в по-малка степен.

Финансовият сектор трябва да бъде допълнително укрепен чрез завършването на банковия съюз и съюза на капиталовите пазари. Това следва да се постигне, наред с другото, чрез създаването на европейска схема за застраховане на депозитите, намаляването на необслужваните кредити, премахването на връзките между банките и държавните органи, подобряването на законодателството относно несъстоятелността на банките и приемането на мерки за по-нататъшно засилване на финансовата интеграция. Едновременно с това увеличаващите се разходи за единица труд или рязкото увеличаване на цените на жилищата в редица държави трябва да бъдат наблюдавани отблизо, а макропруденциалните рамки трябва да бъдат адаптирани, като при необходимост се предприемат подходящи мерки за предотвратяване на натрупването на нови дисбаланси. Работата по съюза на капиталовите пазари трябва да продължи, за да се разнообразят източниците на финансиране за предприятията и възможностите за инвестиции за спестителите, като по този начин се увеличи споделянето на риска с частния сектор в еврозоната. Финансовата система също трябва да стане по-устойчива на кибернетични и климатични заплахи.

Европа се нуждае от целенасочени инвестиции, които да подкрепят преминаването към неутрална по отношение на климата и изцяло цифрова икономика. Допустимата в рамките на Пакта за стабилност и растеж гъвкавост следва да се използва пълноценно и да способства за необходимите инвестиции, без да се компрометира фискалната устойчивост. По този начин ще успеем да постигнем фискална позиция в еврозоната, която е по-благоприятна за растежа, като същевременно се запазва фискалната отговорност. От ключово значение е също и бързото приемане на новата многогодишна финансова рамка с цел да се гарантира своевременната наличност на допълнителни инвестиции в подкрепа на цифровата и климатичната трансформация (вж. каре 2).

Всичко това ще бъде от съществено значение за укрепването на международната роля на еврото — ключов фактор за засилване на европейското влияние на световните пазари. Това ще помогне на европейските предприятия, потребителите и правителствата да устоят на неблагоприятни външни развития и да утвърдят ролята на икономиката на еврозоната на световната сцена. Спешната необходимост от действия

се изостри още повече в настоящия контекст, в който световните съперничества и заплахите за многостранната система пораждаат нови икономически конфликти в областта на валутата и търговията, като рискуват да накърнят много от ползите на глобализацията.

Каре 2: Приносът на бюджета на ЕС — необходимостта от бързото приемане на новата многогодишна финансова рамка

Бюджетът на Европейския съюз е в центъра на реализирането на нашите амбиции в областта на политиката.

Като се основава на съществуващите и на нови механизми, **Планът за инвестиции за устойчива Европа** ще осигури необходимите инвестиции за постигане на целите на Европейския зелен пакт. **Механизмът за справедлив преход** ще се занимава с най-засегнатите региони и ще гарантира, че никой няма да бъде забравен.

Очаква се до 2027 г. програмата InvestEU да мобилизира над 650 милиарда евро допълнителни инвестиции чрез използването на гаранция от ЕС. Тя е основен инструмент за привличане на частни финансови средства за постигане на целите на ЕС.

Фондовете на политиката на сближаване (Европейският фонд за регионално развитие, Европейският социален фонд плюс, Кохезионният фонд) играят ключова роля за подпомагане на социалното и териториалното сближаване в нашите държави членки, региони и селски райони с цел да не изостават от цифровите и екологосъобразните трансформации на нашия свят. В предложението на Комисията за следващата многогодишна финансова рамка за политиката на сближаване за периода 2021—2027 г. е предвидено да бъдат разпределени 374 милиарда евро по текущи цени.

Програмата за подкрепа на реформите ще разшири наличните инструменти на равнището на ЕС с цел да спомогне за изпълнението на структурни реформи във всички държави членки, като по нея се предоставя както техническа, така и финансова подкрепа. В тази връзка се очаква бюджетният инструмент за сближаване и конкурентоспособност да предостави подкрепа за реформи и инвестиции в държавите членки от еврозоната.

Рекордни суми от следващия бюджет на ЕС ще бъдат инвестирани в авангардни научни изследвания и иновации, като се използва изцяло гъвкавостта на следващия бюджет на ЕС с цел съсредоточаване на средства в областите с най-голям потенциал. По „Хоризонт Европа“ ще бъдат предоставени 98 милиарда евро за инвестиции в иновации в ЕС.

Бюджетът на ЕС ще действа като катализатор за привличане на устойчиви частни и публични инвестиции и ще насочи подкрепата на ЕС за прехода към чиста енергия там, където е най-необходима. Още в рамките на настоящия дългосрочен бюджет за 2014—2020 г. нарасна тежестта, придавана на климата и околната среда в разходните програми на бюджета на ЕС. Сметчането на последиците от изменението на климата и адаптирането към него бяха интегрирани във всички основни разходни

области на ЕС. В предложението си за бюджет на ЕС от над 1 трилиона евро за периода 2021—2027 г.⁵⁾ Европейската комисия засили амбицията си в бюджета за разходите за дейности, свързани с климата, от поне 25 %, което представлява 320 милиарда евро. В рамките на бъдещата обща селскостопанска политика (ОСП) една нова „зелена архитектура“ ще даде по-голям принос за опазването на околната среда и климата, като се очаква 40 % от общия финансов пакет на ОСП да бъдат разпределени за действия, свързани с целите в областта на климата.

7. Нов акцент на европейския семестър

Новата стратегия за растеж с нейния акцент върху конкурентоспособната устойчивост ще ни помогне да постигнем целите за устойчиво развитие (ЦУР). Икономическите, социалните и екологичните предизвикателства се отнасят до цялата икономика. За да постигнем успех, ще са необходими значителни усилия във всички области на политиката на равнището на ЕС и на национално равнище. Ключов фактор за успеха е способността на публичните органи да насочват икономическите, социалните и фискалните политики в посока към постигане на ЦУР. Приносът на различните нива на управление в рамките на ЕС към постигането на ЦУР е комплексен поради разделението на компетенциите между държавите членки и институциите на ЕС. Въпреки че предизвикателствата, свързани с прехода, са общи, началната позиция се различава: някои държави членки са изложени в по-голяма степен на икономически, социални и екологични рискове или е нужно да постигнат по-голям напредък по отношение на целите за устойчиво развитие. Поради това политиките в държавите членки трябва да бъдат диференцирани, но тясно координирани. През последното десетилетие европейският семестър се утвърди като ключов инструмент за координиране на националните политики в областта на икономиката и заетостта. В качеството на такъв той може да насочва тези политики към постигането на ЦУР чрез наблюдение на напредъка и осигуряване на по-тясна координация на националните усилия в областта на икономическите политики и политиките за заетост, като се запази акцентът му върху аспектите, които имат ефект върху цялата икономика.

Изместването на акцента на европейския семестър вече започна чрез по-широк икономически подход, предложен в тазгодишната стратегия за устойчив растеж. То ще продължи с докладите по държави от 2020 г., в които Комисията прави анализ на социалното и икономическото положение на държавите членки. Като първа стъпка докладите за 2020 г. ще включват засилен анализ и мониторинг на ЦУР. В допълнение към анализа на икономическите и социалните предизвикателства те ще включват нов специален раздел, посветен на екологичната устойчивост. Целта е да се подкрепят действията на държавите членки чрез определяне на полезни взаимодействия и компромисни решения между екологичните, социалните и икономическите политики на национално равнище. Анализът на докладите ще подкрепи също използването на фондовете на ЕС за устойчиви инвестиции в Европейския съюз. В допълнение към този нов раздел, в доклада за всяка държава ще бъде включено и ново приложение, в което

⁵ Предложение за регламент на Съвета за определяне на многогодишната финансова рамка за годините 2021—2027 г., COM/2018/322.

ще се определят постигнатите от отделните държави членки резултати по ЦУР. В това ново приложение ще се следи напредъкът на всяка държава въз основа на набор от показатели на ЕС за ЦУР, изготвен от Евростат. Освен това Комисията прикани държавите членки да направят преглед на постигнатия напредък по отношение на ЦУР в своите национални програми за реформи, който ще послужи като качествено допълнение към наблюдението, извършвано от Комисията в рамките на семестъра, основаващо се на показатели, като обхваща общоикономическите аспекти на свързаните политики. Целта не е да се създаде допълнителна административна тежест за националните администрации, а по-скоро да се надгражда върху съществуващите национални инструменти за наблюдение, като например годишните доброволни национални прегледи, предвидени на равнището на ООН, за да се предоставят полезни насоки и координация на равнището на ЕС. Въз основа на докладите по държави предложенията на Комисията за специфичните за всяка държава препоръки за 2020 г., които предстои да бъдат приети през май, ще очертаят приноса на националните реформи за постигане на напредък по конкретни ЦУР, за които е особено значимо да се осигури координацията на икономическите политики и политиките в областта на заетостта спрямо икономическите предизвикателства, които са от общо значение.

Чрез разработването на този нов подход в настоящия цикъл на семестъра и през следващите години европейският семестър ще подпомогне пряко Европейския съюз и неговите държави членки в постигането на ЦУР във всички свои политики в областта на икономиката и заетостта и ще гарантира, че икономиката работи за всички, а растежът е устойчив.

Източник: Обединените нации

ЗАКЛЮЧЕНИЯ И СЛЕДВАЩИ СТЪПКИ

Изпълнението на настоящата стратегия за устойчив растеж е съвместно начинание. То ще изисква общите действия и ангажимент на всички европейски участници. Приканва се Европейският съвет да одобри настоящата стратегия. Приоритетите, установени от Комисията в настоящия документ, следва да се вземат предвид от държавите членки в техните национални политики и стратегии, изложени в програмите им за стабилност или конвергенция и в националните програми за реформи. Въз основа на това Комисията ще предложи специфични за всяка държава препоръки, които държавите членки впоследствие ще приемат в рамките на Съвета. Следователно държавите членки носят крайната отговорност за съдържанието и изпълнението на тези препоръки.

Държавите членки следва да използват пълноценно наличните инструменти на политиката и инструменти за финансиране на ЕС. Комисията е готова да подкрепи държавите членки в усилията им за реформи чрез предоставянето на техническа подкрепа на всички държави членки, по-специално чрез предложената от нея Програма за подкрепа на реформите. Като част от това се очаква бюджетният инструмент за сближаване и конкурентоспособност да предоставя на държавите членки от еврозоната съответни съобразени с нуждите стимули и подкрепа за реформи и инвестиции. И накрая, фондовете на политиката на сближаване играят решаваща роля за подпомагане на социалното и териториалното сближаване.

Икономическото управление и демократичната отчетност трябва да вървят ръка за ръка. Европейският парламент следва да има по-силен глас в икономическото управление на ЕС. За тази цел Комисията ще започне диалог с Европейския парламент как това да бъде осъществено занапред. Като първа стъпка членовете на Комисията, отговарящи за икономическите въпроси, ще се явяват пред Европейския парламент преди всеки ключов етап от цикъла на европейския семестър. Тази засилена демократична отчетност на европейския семестър следва да спомогне за укрепване на ангажираността по отношение на реформите и следователно за тяхното изпълнение. В по-общ план Комисията ще продължи диалога с държавите членки, като приканва държавите членки да осигурят участието на националните парламенти, социалните партньори и всички други заинтересовани страни.